

Warszawa, dnia 27 czerwca 2017 r.

Opinia do ustawy o zmianie ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej

(druk nr 534)

I. Cel i przedmiot ustawy

Ustawą z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności, zwaną dalej „ustawą o zakazie propagowania komunizmu” ustawodawca wprowadził zakaz propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez jednostki samorządu terytorialnego poprzez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym drogi, ulice, mosty i place, które upamiętniają lub propagują osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące ustrój totalitarny. Poza zakresem ustawy pozostały nazwy m.in. szkół, szpitali, instytucji kultury, nazwy osiedli oraz pomniki gloryfikujące ustrój totalitarny. Pozostawienie nazw instytucji oraz pomników, upamiętniających wydarzenia i osoby mające zbrodniczy wpływ na historię Polski, zdaniem projektodawców dawało zwolennikom totalitaryzmów możliwość szerzenia swoich poglądów oraz miało szkodliwy wpływ na społeczeństwo. Dlatego uznano za konieczne znowelizowanie ustawy o zakazie propagowania komunizmu poprzez stworzenie prawnych instrumentów usuwania sławiących ustrój totalitarny pomników i nazw z przestrzeni publicznej.

Ustawa wprowadza zakaz nadawania nazw propagujących ustrój totalitarny jednostkom organizacyjnym oraz jednostkom pomocniczym gminy. Jako jednostki organizacyjne należy rozumieć w szczególności szkoły i ich zespoły, przedszkola, szpitale, placówki opiekuńczo-wychowawcze, instytucje kultury oraz instytucje społeczne.

Niedopuszczalne stanie się wznoszenie pomników propagujących ustrój totalitarny. Pojęcie „pomniki” ma obejmować również: kopce, obeliski, kolumny, rzeźby, posągi, popiersia, kamienie pamiątkowe, płyty i tablice pamiątkowe, napisy i znaki. Ustawa przewiduje wyłączenie od zakazu pomników, które nie są wystawione na widok publiczny,

pomników wystawionych w celu innym niż propagowanie ustroju totalitarnego, w ramach działalności artystycznej, edukacyjnej, kolekcjonerskiej, naukowej lub o podobnym charakterze, pomników wpisanych do rejestru zabytków, a także pomników położonych na terenie cmentarzy albo innych miejsc spoczynku.

Nazwy oraz pomniki propagujące ustrój totalitarny, które zostały nadane lub wzniesione przed dniem wejścia ustawy w życie mają zostać zmienione lub usunięte w terminie 12 miesięcy od dnia wejścia ustawy w życie. Podmioty, które nie uczestniczyły we wzniesieniu pomnika, a wykonają obowiązek jego usunięcia, otrzymają refundację kosztów usunięcia.

Ponadto ustawa wydłuża termin wydania opinii przez Instytut Pamięci Narodowej – Komisję Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu oraz odstępuje od zasady uzyskania zgody właścicieli nieruchomości, na której położona jest droga wewnętrzna, na zmianę jej nazwy.

Ustawa ma wejść w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Sejm uchwalił opiniowaną ustawę na 44. posiedzeniu w dniu 22 czerwca 2017 r. w oparciu o przedłożenie senackie (druk sejmowy nr 1538). Projekt stanowił przedmiot prac sejmowych Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych oraz Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej. Komisje wprowadziły poprawki o charakterze redakcyjnym i doprecyzującym.

W trakcie drugiego czytania nie zgłoszono poprawek, wobec czego Sejm przyjął ustawę w brzmieniu zaproponowanym przez komisje.

III. Uwagi szczegółowe

Ustawa nie wzbudza zastrzeżeń legislacyjnych.

Michał Gil

Główny legislator